

Đi Trung-ky

Cuộc du-lịch của ông Trịnh hung-Ngẫu khởi-xuống

• Em thân cung ở trong bì;

• Anh đại cung ở Kinh-đô mời về.

4. — Trên quãng đường từ Nhà-trang ra QuiNhơn có mấy cái đèo là đèo Rù-Rì, đèo Raøy tưng, đèo Cò Mả, đèo Cù Mông, và nhứt là đèo Cà, kinh đê là đèo Trò lâm. Cố trãi qua đây rồi mới sực nhớ lại những đường băng ở Namky ta mà tếc.

Tới QuiNhơn thì đã gần chập chúa, bắt kẽm cũng trong thành phố không có chỗ ngủ, chúng tôi bèn định tìm cơm tối ở QuiNhơn rồi nhảy trở lên xe đi rầm đêm ra Quảng Ngãi.

QuiNhơn là một thành phố ở ngay chỗ cửa biển, kề vò khí hậu lồ mát mò dù chịu lâm; sự buôn bán ở QuiNhơn cót công có vù hàng hải, song mai suối trong thành phố từ đầu ngày đến đầu kia vẫn vui chí cù một con đường mà thôi.

Bí luồn một đêm, đến 7 giờ sáng thì vua tới Quảng Ngãi. Tôi rời thiền cù người nhà của ông y si Hoàng Phô cho dừng ở đây ở dưới một chung tôi vùn.

Bên đây anh em mới được trông thấy cái cách thức của một nơi thành trì của vua chúa xưa là đã xây dựng ra từ trước. Ông thấy thuộc Phô ở trong một cái nhá nhú của chánh phủ cát sần ở gần một tên nhà thương trong thành.

Tại Huế Quảng Nghĩa có núi Áo-Son, sông Tà khác, giang son kè cũng không phải là không xinh đẹp, nhưng cái hòn núi không được cao, sông không được lớn, và có lùi cũng bởi giang son bé hẹp mà lín Quảng Nghĩa thuở giờ không mấy khi sản xuất được nhiều như tài như các hòn khác ở Trung-ky chàng?

Nhóm dân Quảng Nghĩa chúng như phán nhiều cũng còn thiệt thà lầm, bởi vậy mới dùng được một viên giáo sư như Phạm-vân-Diệu, nghe đâu đối với học trò uốn người dài như thó nhoi bò ngược dài, ứ như lời người ta nói, thi Phạm-vân-một mấy năm trước vẫn còn ngào khò, thó mò vào làm tại trường Quốc Nghĩa đây chưa mấy lâu thì bay giờ đã trở nên giàu có, và trong nhà đã rầm được xe hơi! Người ta lại cũng có kêu chuyện rằng mới bùa trước đây, thầy Phạm-vân-Diệu đã bị một tên nhà què nào đó cho y một bài học đích đáng lầm. Số là thầy cái xe hơi của thầy Diệu đã ở bên đường, bị tên nhà què lợc mèch ấy lại di gầm đèn mà rò rỉ chồi. Không để thấy vậy thi thầy Diệu ta làm phách nó và đe tay đòi đánh tên nhà què. Chẳng may iáp phái tên nhà què cũng cựa, đã chẳng iý gi, mà lại còn mắng lại thầy giáo Phạm-vân-Diệu nữa: «Mày có xe iết, ta thấy ta rõ, nếu mày không muốn thi thôi, chờ phép đâu mày được đánh ta? Hè mày đánh, ta đánh lại!»

Song tra cứu lại thi lời kêu oai ấy không được chéch đáng cho máy Giác cũ sở Hòa-xa đặt ra đã 8 năm nay, bay giờ vật dũng và phon công mồi mồi đều phải mít bằng hai, bởi vậy mới tăng giá chờ hàng cho số Hòa-xa khỏi thiệt thòi. Mà tăng lên đây, số Hòa-xa đã yết thi từ tháng April, qua tới ngày 10-29 mới thi hành thi lần mới. Vậy thi các nhà thiêt-nghiệp phần nào đó đã bay trước lầu rồi, đã dù ngày giờ liệu định cho khỏi thiệt hại.

Vụ cờ bạc ở làng An-phú-xã

Một tờ báo quốc dân có đăng bài về vụ cờ bạc ở làng An-phú-xã, nay tôi xin nhắc sơ lại và thuật tiếp cho đến lúc tòa xử.

Ngày 15 August 1929, chủ cai S... và 1 người lính với 1 tên chức việc làng đi tuần có gặp tại nhà L. th. K. là đứa bà già một cái trai cờ bạc, trong ấy có chủ H. H. L. V. M... đang chung vai cùng mấy thím đứa bà và một vài người dân ông nữa. Cố tên Phó xá Đ., với hương hiệu choi đùa nữa. Khen thay cho chủ cai S., bao giao một kiêm oai chủ H. H. nhứt là bút nón đậm, tang cờ cờ dù. Làng An-phú-xã giải tội dự qua Tòa Biên-hoa. Đến ngày 10 September 1929 Tòa đòi qua tòa bồng nội vụ.

Chẳng hiểu sao chủ cai S.. là người di bắt, mà không đòi và tên Phó xá Đ.. là người trong vụ bị bắt mà cũng đang trong thả ở nhà. Chủ tôi còn nhò cách vài tháng nay, chủ hương báo này có bắt một đám cờ bạc tại làng trong nhà của tên Nh.. đã lang có một bộ bài mì thoi, song Tòa xin tên Nh.. phải bị 100 quan tiền và tay con mồi người 25 quan. Còn vụ của chủ hương báo này chiểu, bắt, tiền có dù mà lại tha bổng. Ấy đó cũng thi cờ bạc mà sao kẻ bị và người lại trảng án?

Tòa kiểm duyệt bỏ một đoạn

Danh hạng ba.

Sở Hòa-xa tăng giá chờ hàng

Tuần lò trước có một tờ báo chữ Pháp xuất bản tại Saigon, kêu ta đâm cho các nhà thiêt-nghiệp miền nam Trung-ky vùn sở Hòa-xa tăng giá chờ hàng thịnh-linh, một thành hai, định giá hàng hóa chờ và tới Saigon là bao nhiêu, nay không có thể giao khò, thó mò vào làm tại trường Quốc Nghĩa đây chưa mấy lâu thì bay giờ đã trở nên giàu có, và trong nhà đã rầm được xe hơi! Người ta lại cũng có kêu chuyện rằng mới bùa trước đây, thầy Phạm-vân-Diệu đã bị một tên nhà què nào đó cho y một bài học đích đáng lầm. Số là thầy cái xe hơi của thầy Diệu đã ở bên đường, bị tên nhà què lợc mèch ấy lại di gầm đèn mà rò rỉ chồi. Không để thấy vậy thi thầy Diệu ta làm phách nó và đe tay đòi đánh tên nhà què. Chẳng may iáp phái tên nhà què cũng cựa, đã chẳng iý gi, mà lại còn mắng lại thầy giáo Phạm-vân-Diệu nữa: «Mày có xe iết, ta thấy ta rõ, nếu mày không muốn thi thôi, chờ phép đâu mày được đánh ta? Hè mày đánh, ta đánh lại!»

Song tra cứu lại thi lời kêu oai ấy không được chéch đáng cho máy Giác cũ sở Hòa-xa đặt ra đã 8 năm nay, bay giờ vật dũng và phon công mồi mồi đều phải mít bằng hai, bởi vậy mới tăng giá chờ hàng cho số Hòa-xa khỏi thiệt thòi. Mà tăng lên đây, số Hòa-xa đã yết thi từ tháng April, qua tới ngày 10-29 mới thi hành thi lần mới. Vậy thi các nhà thiêt-nghiệp phần nào đó đã bay trước lầu rồi, đã dù ngày giờ liệu định cho khỏi thiệt hại.

'Thi con nít còn bù

Hiện có một ban ủy viên đương lo tổ chức một cuộc đấu con nít.

Nhờ lại cách đây 2 năm rưỡi, cũng có một cuộc thi như vậy, mà chủ con của người Pháp được dự thi mà thôi. Cuộc thi ấy công chung không có kết quả.

Lần này mở cuộc thi cho con nít Annam. Đầu tiên số sứa hòn bờ được chéch.

Vậy thi mấy cậu mày có từ bùa này đến bùa cho thường hơn trước.

Buôn bán lúa gạo

Vì máy tháng nay khách trú buôn lúa gạo hay đóng cửa về Tào, để tự lại bao muôn bao triệu, nên các hàng xuất cảng gạo đương lỉnh bớt số tiền cho máy tàu khâu có giao kèo bùa gạo, vay trước đóng mua lúa, hoặc giao bùa với nhau từ rày sắp tới không cho vay trước nữa.

Tuần lò trước cáo bằng bài nghị hai lòn, có cờ đại biểu của máy nhà ngón hàng đeo bùi nữa, nhưng chưa quyết định điều cai bùi.

Sợ thính lòn bùa cờ cho vay lần trước, tài việt mua bán lúa gạo rắc rối, cho nên cáo bằng không đồng ý kiến với nhau.

Các hội Cảnh nông trong tố và máy ông chủ nhà máy Annam, nên lưu tâm đến những lời bàn định của cáo bằng xuôi cảng.

ĐOÀN THIỀN TIỀU THUYẾT

Không nhò ai hết

Hai vợ chồng ông hội đồng Mạnh & Baileu là tay giàu có. Hai ông bà có một cậu con trai là cậu Quan mà thời nay cũng như trống mòng. Ông bà sinh đồ rau đậu bằng cấp từ tài sả kiếm và cho cậu rải đồ cậu xứng ruộng col mây ngàn mài đất đang khai phá tại Camau.

Cậu Quan không muốn vậy vì ở Camau buôn, không có chí là thuế, cậu muôn ở mây chò nhú Ô cắp, Saigon. Cậu nghe song thán hinh vậy, không dám trái lời, song buôn lâm. Cậu chí thà có một kế nay là tuồng toan, làm cho ôm bót đi, vì cậu nghĩ làm như vậy cha mẹ nói rằng ôm yếu chắc không xứng ruộng nứa.

Từ ngày đó trở đi cậu ôm lâm lẩn. Tôi bái trưởng ông hội đồng nói tình cho cậu ra ngoài Cap hùng giờ mát bót ôm. Cậu muôn với cái phòng thất thanh tinh để to tu le rồi ngày ngày dạo chơi coi bộ khoai chí lâm.

Ở Saigon cậu tuy học ché công lập đánh bốc (boxe). Một hai khi ôm cõi lòn vòi dài lòn thi với vòi sét thường, song cậu đều ôm cõi lấy tên già mà thôi. Cậu ra tới ngoài Cap, người là chúc các cuộc thi vò bay tio lién kiêm cậu mà xin cầu khứng lòn thi với vò sét Tambar, người là và, cậu suy nghĩ không lẽ cha mẹ cậu ra ngoài này kiếm cầu làm chí nén ưng chịu. Rồi hàng ngày cậu ôm duyet đặng đến ngày 5 Mai sẽ đánh.

Bà hội đồng ở nhà, muốn cho con mạnh mẽ nên bằng gởi náo thuốc bồ, náo sâm... ra cho cậu. Còn ông hội đồng có hơi vùn minh nên ngõi rằng: «Người ta mạnh giỏi là obrò thò thảo. Bởi vậy ông gởi cậu giấy thua dặng kéo (extenso) qua tè bằng sắt (halteres) cậu lục ngày đang tập đặng rỗi nén bao nhiêu đòn của cha mẹ gởi cho, cậu lấy dễ trong hai cái tủ, chui mò ra dùng món nào. Còn ông hàng cho khòi lòn không được. Ấy vậy thi các nhà thầu khoán mua gach ngoài ấy và các lò bành mì mua cuối ngoài ấy, phải thiêu vật liệu, rồi đây sò có ánh hưởng đến sự sinh hoạt của dân Saigon.

Song tra cứu lại thi lời kêu oai ấy không được chéch đáng cho máy Giác cũ sở Hòa-xa đặt ra đã 8 năm nay, bay giờ vật dũng và phon công mồi mồi đều phải mít bằng hai, bởi vậy mới tăng giá chờ hàng cho số Hòa-xa khỏi thiệt thòi. Mà tăng lên đây, số Hòa-xa đã yết thi từ tháng April, qua tới ngày 10-29 mới thi hành thi lần mới. Vậy thi các nhà thiêt-nghiệp phần nào đó đã bay trước lầu rồi, đã dù ngày giờ liệu định cho khỏi thiệt hại.

Đó chính coi, con nít yếu như mèo mõi bắt nó di xứng ruộng cát khò nó chịu sao đài?

Ông không nói chi hết, làm thinh mà nghe bà.

Ngày thi vò dòn lòn. Tôi hôm 5 Mai, cậu lòn bộ xin phép ông bà obô ra bái bìn một mình vì có hẹn với anh em. Rồi cậu ta lại rẹp hét động chờ giờ thi vò.

Phải coi chừng cát rò là của bò da.

Tự-do Biển-dàn

(Tribune Libre)

Hôm nay ông Tri-Sp thuật chuyện buồn bán ngoài trưa mặt bão Đ. N. N., nhưng chỉ nói chuyện đó xảy ra trong quận Mocay, chò chéng hò nói động đìn làng Ba-phuoc-hội. À rạy mà nay có ông Ng.vân-Bäu, bón lòn làng Ba-phuoc-hội, vì danh dự riêng của ông và danh dự chung của mảng ông biển làng đòn, gửi lời xin bón bảo lãnh chánh dàn.

Bón bảo không hò phạm danh dự của ông Ng.vân-Bäu, quy'n lòn chánh chánh không ràng ròn ở nơi chánh tôi. Nhưng câu chuyện càng ngâng càng tò ra thêm về lời phong bụi tục, người dân bón trước định giá 15 đồng, nay sập xuống 5 đồng, tuồng nhà bón không nên bô qua.

Bời vậy chúng tôi xin đăng ngày 10 tháng 9 năm 1929 Tòa soạn

Moçay, le 9 Septembre 1929

Thưa Ông.

Tôi vừa coi số báo 131 ngày 7-9-29 mục Thời-dàn có một bài đề «Một người dân bón đang già bao nhiêu?»

Bài ấy tôi rõ biết cũng dùng sự thật nhưng mà cũng có thiệt thời chí tôi chót lòn, nên tôi xin ông voi lòng định chánh lòn kéo công chúng làm vi lòn Đại-phuoc-hội thi lòn nòn biến nhiều mà nói như đây thi tội nghiệp cho tôi dày chéng phái vì thi bón riêng mà đặt tên nói xấu cho người, nhưng mà mìn tên có đổi, nhà đội có nói, tôi cũng là biến lòn, nếu tôi viết bài này có can hệ đều chí tôi chép lòn bón. Nếu tôi xin tiếp cho câu chuyện ký một đoạn cho rõ kết cuộc có gởi ra thế nào.

Tên biến này làm việc với xã trống tên là Trần-văn-Tràng, còn tên dân là Bình-văn-Xinh, có gài ấy là Lê-thị-Trâm.

Sau khi anh biến Trần-văn-Tràng rước Thị-Trâm vùn đặng 7 ngày, chéng bùi bùi chán hoa bay là vì gấp cảnh già chéng thuận mà phải phái rò oan trọng. Ngày 5-9-29 nó già lại cho Võ-phụng-Dì 5p.00 nhưng mà Võ-phụng-Dì không có tên nòn thiêu chí lại đòn cuối tháng lòn lượng số trá lòn. Tên Võ-phụng-Dì cũng là biến lòn mà không có vò con chí nhưng không biết vò sau có bón Thị-Trâm lại cho ai nữa không? Rõn hàng thiay Thị-nòn có 7 ngày mà đến 4 đòn chéng thiết trên đòn lòn có.

Ôi! Còn nghe đến tên Võ-phụng-Dì thật là bát ròn bát, tên tôi thiết mà sao lòn tám lòn chí không đong với tên tuổi ấy, vong quá. Hồi ban sơ thi ché anh Trần-văn-Tràng là đòn tên, rồi bay giờ dày mìn ra ra thi nòn?

Phải coi chừng cát rò là của bò da.

Biên lòn Ba-phuoc-hội:

NG-VÂN-BÄU.

Ông Hội-dòng François Syl cho quý khách dụng hay tiệm Ông có ít đòn bông hột xoàn giá 1000 đồng, 1500 đồng cho tới 3000 đồng một đòn tinh ròng không hè hán chí; mà Ông tinh giá cả chắc quý khách sẽ vui lòng.

Nay kính mời

Còn nhà mìn của Ông François Syl cát tại Long-hái kieu vò vù đòn đat; chò khoát khich nào có ròn một hòn lòn cũng muôn ở nòn!

máy bò thuỗc bò của bà gởi cho iòn lòn mìn nói:

— Né mìn coi dày! Né có nhò mìn đùa? Đòi của mìn nó còn đùa ngày nòn.

— Vày chò nò nhò đòn sao? mìn đòn đùa gởi nó còn đùa trong tháng dày nòn?

— Ông thay thuỗc Hòe, ngòi vuốt ròn chém cuội và nói:

— Chò nò mìn, không nhò thuỗc của bà mà cũng chẳng nhò mìn đùa thò của Ông. Né không nhò ai đòn.

Cậu Quan cười, còn Ông hội-dòng và bà hội-dòng ngồi nòn

Quán-Tôn

Institution HOÀNG-TÝ

82, Boulevard Kitchener Bl.: SAIGON

HỘI THI VÀO TRƯỜNG PÉTRUS TRƯỜNG-VĨNH-KÝ

Ngày 9 September 1929

300 học-sanh vào thi.— 135 học-sanh chép đậu:

100 trò đậu học ngoài (Externe)

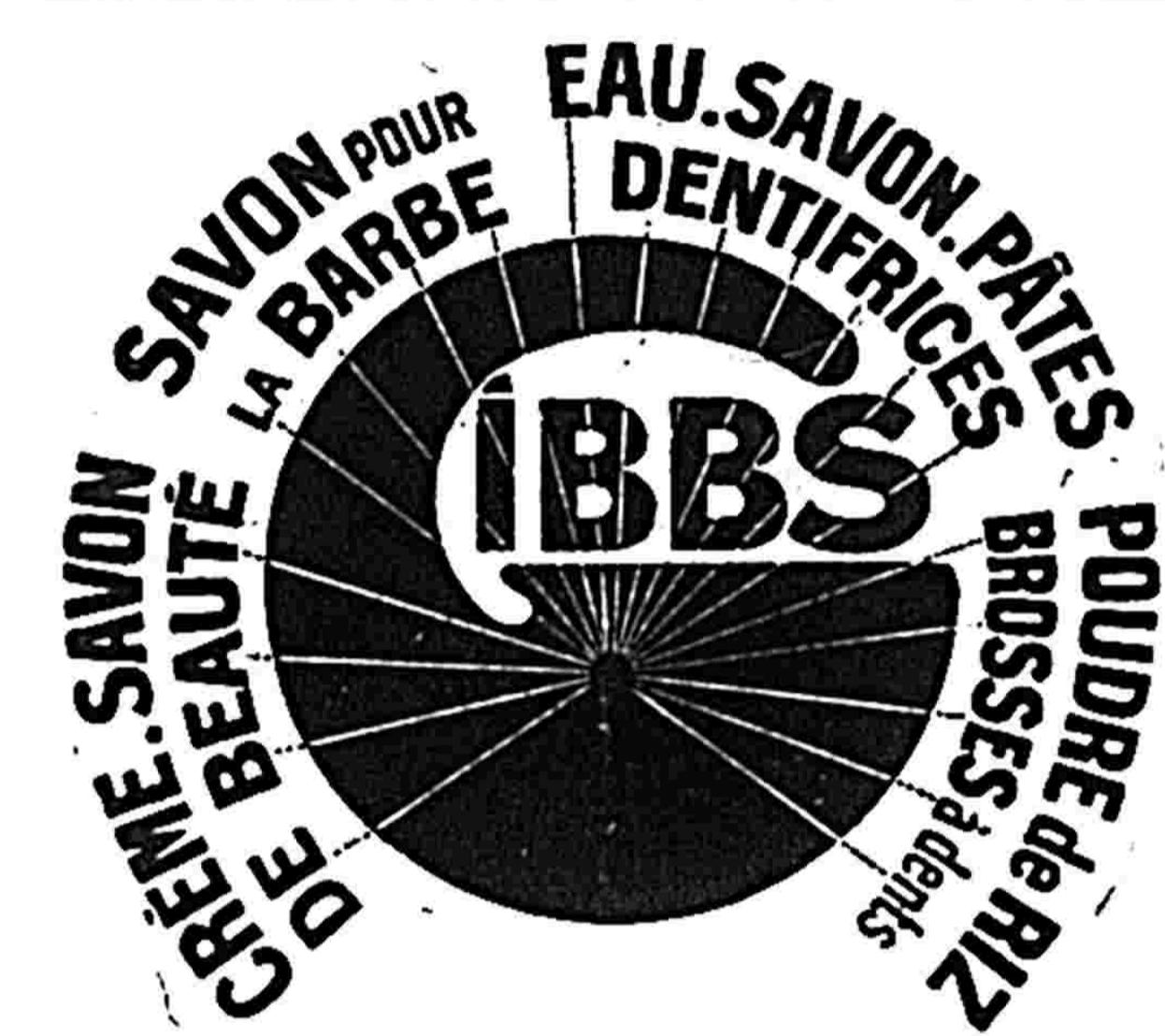
35 trò đậu học trong (Interne)

Số học-sanh truong Institution «Hoàng-Tý» gửi thi là 2 trò, mà chép đậu đong đạng học trong 4 TRÒ:

LÊ VĂN PHUNG, Phactifit. NGÔ VĂN VIỆN, Trinh-phuc TRƯỜNG-VĨNH-KÝ, Phanthit. THÀNH VĨNH-ÖNG, Trinh-phuc

Còn mấy trò xuống thi tại My tho thi trường chép đậu

Trường dạy từ lớp chót (cours Enfantin) tới lớp năm thứ tư (4 Années).

LUCIEN BERTHET & CIE SAIGON

Agents exclusifs pour l'INDO-CHINE

L'INDUSTRIE MODERNE

NGUYỄN-TÂN-PHAT

59-61, Rue Colonel Grimaud (Place Catinat)
(depuis le marché Saigon)

MÁY IN GẠCH VÀ NGÓI, MÁY XAY GẠCH, MÁY DIESEL, (kiêm nầm chay dàn)

LEN LÒ-LÒA MÁY-HƠI chum cát, hoặc tròn MÁY-CUA MÁY ÉP-DẦU, MÁY

OPEN-KÍI, MÁY CA-NÓT, MÁY NUỐC-DÀU, D... (lòng và ròn)

DE RÀP RÒI nhòi cát MÁY IN GẠCH VÀ NGÓI đều chay lòn tòn, xia mìn

nhòi đòn xem nòn áy đang cát ròi cách thức máy gach là tiện và lợi hòn hòn

r

